

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 11

NOVEMBER 2010

**VISUELE KUNSTE – VRAESTEL 1
(VISUELE KULTURELE STUDIES)**

PUNTE: 100

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 22 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Die vraestel bestaan uit 10 vrae.
2. Slegs VYF vrae moet beantwoord word.
3. Vrae moet noukeurig gelees word.
4. Vrae moet in volsinne beantwoord word. MOENIE PUNT VORM GEBRUIK NIE.
5. Gebruik die punte-indeling vir tydsbeplanning. Spandeer so 35 min per vraag.
6. Skryf netjies en leesbaar.

In hierdie eksamen sal van jou verwag word om die volgende vaardighede te demonstreer:

- Die gebruik van regte kunsterminologie
- Die gebruik van visuele analise en kritiese denke.
- Skryf- en navorsingsvaardighede binne 'n geskiedkundige- en kulturele konteks.
- Die plasing van voorbeelde in 'n sosiale en historiese konteks.
- 'n Begrip van kenmerkende kreatiewe style.
- Die identifikasie van die professionele uitvoering van plaaslike kunstenaars.

WOORDELYS:

Gebruik die volgende woordelys om te verseker dat jy verstaan hoe om 'n spesifieke vraag te benader:

Analiseer: 'n Gedetailleerde en logiese bespreking van die formele elemente (soos lyn, kleur, toonwaardes, formaat ens.) en komposisie van die kunswerk, met insiggewende kommentaar oor hoekom en hoe dit werk.

Vergelyk: Wys die verskille en ooreenkomste, sin vir sin, op 'n geordende wyse binne dieselfde argument uit.

Bespreek: Bied jou standpunt aan en gee redes vir jou stelling.

Verduidelik: Verklaar en gee redes vir jou stelling.

Interpreteer: Gee 'n insiggewende opinie, ondersteun deur voorbeelde.

Noem: Sê direk wat jy dink – gee jou opinie asook 'n verduideliking..

Evalueer: Wys die RELEVANTE positiewe, negatiewe, elemente en beginsels van die kunswerk uit, en gee berekende kommentaar oor hoekom en hoe dit suksesvol is of nie, in 'n breër perspektief van die kunsgesiedenis in die algemeen. Dit wil sê jy het nodig om breër perspektief te hê om berekende kommentaar oor wêreldkuns te lewer.

VRAAG 1**KUNS EN PROPOGANDA**

1.1 Bestudeer die visuele bronne in FIGURE 1a en 1b. Skryf dan 'n kort opstel waarin jy verduidelik hoe die twee werke sosiale-politiese kommentaar lewer. Bespreek deur na die volgende te verwys:

- Onderwerp
- Komposisie
- Lyn, vorm, en kleur
- Betekenis/boodsappe
- Styl

(10)

1.2 Met verwysing na die visuele bronne in FIGURE 1c en 1d verduidelik hoe die twee kunswerke die realiteit wat deur die kunstenaars ervaar is, weerspieël. Verwys na die volgende in jou antwoord:

- Onderwerp
- Komposisie
- Illusie van ruimte
- Kleur en vorm
- Kunsstyl

(10)
[20]

FIGUUR 1a: Eugene Delacroix, **Liberty Leading the People**, 1830.
Olieverf op doek

FIGUUR 1b: William Kentridge, **Boating Party**

FIGUUR 1c: Jean Francois Millet, **Angelus**, 1855 – 57. Olieverf op doek

FIGUUR 1d: Gerard Bhengu, **Homeward Bound**, 1941. Olieverf op doek

VRAAG 2**MONUMENTE EN GEDENKTEKENS**

Die Nazi's onder leiding van Hitler was verantwoordelik vir duisende moorde van Jode en ander gedurende die **TWEEDE WÊRELDOORLOG**, in die konsentrasiekampe. Hul beweegrede was dat hul die wêreld reinig van parasiete en laer klas mense. Hierdie gebeure word steeds deur die Jode asook die wêreld onthou met afgryse en hartseer. Auschwitz was maar net een van die konsentrasiekampe waar mense gevange gehou is en in massas vergas is.

Die beeld in **FIGUUR 2b en 2c** is gemaak met die goudvulsels van slagoffers, en die skedels in die trein is ook van goud en die trein is met diamante versier. Hierdie kunswerk is gedurende 2009 in Kopenhagen uitgestal. Dit het 'n groot twispunt in kunskringe veroorsaak.

2.1 Verwysing na FIGUUR 1b EN 1c.

Analiseer en bespreek die gedenkteken wat geskep is as 'n drie-dimensionele kunswerk deur die kunstenaar Mortel Berthensen.

Let op na vorm, materiaal en afwerking. Verder moet jy kommentaar lewer oor of dit gesien kan word as 'n morele aanvaarbare kunswerk.

(5)

2.2 Evalueer die keuse wat gemaak is om regte goud van regte tande as 'n instrument te gebruik vir sosiale kommentaar in die werk gesien by FIGUUR 1b. Noem enige ander materiaal wat jy sou gebruik het met die skep van die gedenkteken. Verskaf ook 'n rede vir jou keuse.

(5)

2.3 Kies enige TWEE Suid-Afrikaanse monumente of gedenktekens wat jy bestudeer het gedurende die jaar. Skryf 'n kort opstel waarin ten minste TIEN gepaste beskrywende feite bespreek word oor die twee van jou keuse. Evalueer ook hoe elk van die monumente 'n bydrae lewer tot die ideologie van die betrokke persoon waarvoor dit opgerig is.

(2 x 5)

(10)

[20]

FIGUUR 2a: Ingang na Auschwitz, die Duitse konsentrasiekamp van die Tweede Wêreldoorlog, 1939 tot 1945. Dit is 'n werklike voorstelling.

FIGUUR 2b. Mortel Berthensen. Model van Auschwitz. Celebrating Memorial Day.

FIGUUR 2c. 'n Naby gesigspunt van die model, met goue details op die mure en dak, die diamante bekorste trein, en die goue skedels binne die trein.

VRAAG 3**INTERNASIONALE RIGTINGS – IMPRESSIONISM EN POST IMPRESSIONISME**

Kleur en vorm was geaffekteer deur die belangstelling wat die Impressioniste gehad het ten opsigte van atmosfeer en lig.

3.1 Met verwysing na bostaande stelling, bespreek en vergelyk die kenmerke van die kunswerke in FIGURE 3a en 3b. Verwys na die volgende in jou antwoord:

- Kleur en vorm
- Onderwerp
- Styl- en verf tegnieke
- Komposisie
- Illusie en gebruik van spasie

(10)

3.2 **Sommige kunstenaars het eerder geverf wat hulle voel, as wat hulle sien!**

Bestudeer die volgende skilderye te sien in FIGUUR 3c en 3d, en beantwoord dan die volgende vrae.

3.2.1 Verduidelik vlugtig, hoe en waarom Gauguin nie gebruik gemaak het van naturalistiese kleur en vorm in FIGUUR 3c nie.

(4)

3.2.2 Hoe het Stern, kleur en vorm gebruik om dit deel te maak van haar styl wat te sien is in FIGUUR 3d? Gee 'n kort verduideliking.

(4)

3.2.3 Met verwysing na die bostaande stelling, verduidelik hoe die kunstenaars die vier aspekte van Impressionisme toegepas het in die twee kunswerke van FIGUUR 3c en FIGUUR 3d.

(2)

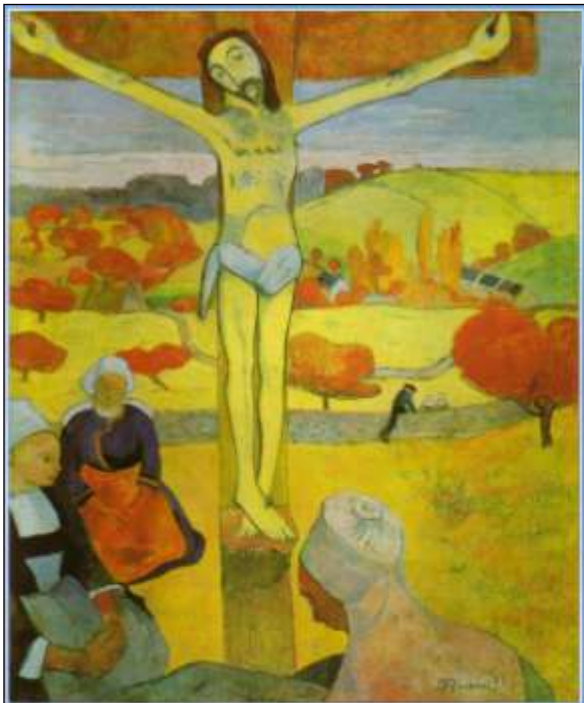
[20]

FIGUUR 3a: Monet, *The Rue Montorgueil Decked with Flags*, 1878. Olieverf

FIGUUR 3b: Caldecott, *Visit of the Prince of Wales*, 1925. Olieverf

FIGUUR 3c: Paul Gauguin, *The Yellow Christ*, 1889. Olieverf op doek.

FIGUUR 3d: Irma Stern, *The Eternal Child*, 1916. Olieverf op doek.

VRAAG 4

KRITIESE OORSIG

Lewensberig vir Jackson Hlungwani

Uittreksel uit *Art South Africa*, Herfs uitgawe 2010.

Jackson Hlungwani, een van Suid-Afrika se mees beskore beeldhouers is in Januarie op die ouderdom van 87 oorlede. Hy was die seun van 'n Shangaanse werker wat grootste deel van sy lewe gespendeer het in sy huis in Venda.

Sy verbeeldings vernuf en baie fisiese energie het hom 'n monumentale figuur in ons kulturele-geskiedenis gemaak. Sy werk was vir hom soos dié van God, wie hy geglo het deur hom werk. Hy het alle vorme en lewe gesien as eenhede van dieselfde wêreld.

Kathy Coates van die Iziko Museums van Kaapstad sê, "Jackson was gereeld sjarmant, sommige kere argumenterend, en mees gereeld metafisies prikkelend, maar mens moet die baie jare sedert 1994, die verwaarlosing van die kommersiële kunstewêreld, en die Departement van Kuns en Kultuur, wat toegelaat het dat een van ons nasionale skatte in armoede vergaan, bevraagteken."

[Vrye vertaling]

- 4.1 Wat is jou reaksie tot die werk? Waarom kan ons hom beskou as een van Suid-Afrika se ikone van beeldhou? Verwys na die bostaande geskrewe kommentaar en ook na die twee illustrasies van Hlungwani op die bylaag. (5)
- 4.2 Hlungwani het "alle vorme en ook die mens se lewe as deel van dieselfde wêreld beskou". Met verwysing na die kunswerk **Gabriel** in FIGUUR 4a, staaf of die stelling waar of onwaar is. (3)
- 4.3 Jane Alexander is 'n bekende en gerespekteerde kunstenaar in Suid-Afrika. Met verwysing na die kunswerk in FIGUUR 4b en enige ander kunswerk van Jane Alexander. Skryf 'n kritiese rubriek oor haar werk as 'n nasionale skat. Wees bewus van die styl van jou skryfwerk sowel as die paragrafering. Maak seker jy noem AGT volledige feite. (8)
- 4.4 Bespreek die positiewe of negatiewe effekte van 'n besoek aan 'n galery of van 'n koerantberig wat jy gedurende hierdie jaar ervaar het in Visuele Kulturele Studies. (4)

[20]

FIGUUR 4a: Jackson Hlungwani Trinity (links) en Gabriel (regs).

FIGUUR 4b: Jane Alexander Integration Programme. 1990's

VRAAG 5**VERBINTENISSE TUSSEN SUID-AFRIKA EN EUROPA**

Werke te sien in FIGUUR 5a en FIGUUR 5b het iets in gemeen. Die stelling hou verband met die beginsel van beweging.

- 5.1 Met die stelling in gedagte, bespreek en vergelyk die twee kunswerke met verwysing tot die volgende:
- Gebruik van lyn en vorm
  - Komposisie
  - Medium en tegnieke
  - Styl
- (12)
- 5.2 Bestudeer FIGUUR 5c en FIGUUR 5d deeglik voor jy die onderstaande vrae beantwoord.
- 5.2.1 Verduidelik die ooreenkomste tussen die twee kunswerke, en noem ook die aspekte van die lewe wat prominent na voorkom by elk. (4)
- 5.2.2 Watter effek word veroorsaak deur die gebruik van kleur by elk? (4)
- [20]**

FIGUUR 5a: Kathe Kollwitz, **Outbreak**, 1903, Ets en akwatint

FIGUUR 5b: George Pemba, **Neighbour's Gift**, 1980. Olieverf op bord

FIGUUR 5c: Ephraim Ngatane, **Soweto Reflection**, 1970. Olieverf.

FIGUUR 5d: Willem de Kooning, **Woman 1**, 1950 – 52. Olieverf,

VRAAG 6**FORMELE- EN INFORMELE KUNSSENTRUMS IN SUID-AFRIKA**

Kunswerk te sien in FIGURE 6a en 6b is geskep deur kunstenaars van Pollystraat Kunssentrums. Hulle stel twee style voor!

- 6.1 Verduidelik die kunswerke (FIGUUR 6a en 6b) met verwysing tot die onderstaande:
- Onderwerp
  - Style
  - Formele kunselemente, spesifieke lyn, vorm en kleur
  - Illusie en spasie
- (10)
- 6.2 Evalueer die werk van Muafanagejo's te sien in FIGUUR 6c in terme van vorm, gebruik van spasie, en komposisie.
- (5)
- 6.3 Met verwysing tot die werk van Shilakoe's (FIGUUR 6d), skryf 'n kort paragraaf waarin jy slegs verwys na sy gebruik van onderwerp, komposisie, vorm en ook die betekenis van die kunswerk.
- (5)

[20]

FIGUUR 6a: Durant Sihlali, **At the communal tap**. Waterverf

FIGUUR 6b: Louis Maqhubela, **Untitled**, 1971. Olieverf

FIGUUR 6c: John Muafengejo, **Windhoek People Pray**, 1977. Linosnee

FIGUUR 6d: Shilakoe, **Children Waiting**, 1988. Ets.

VRAAG 7**WESTERSE- EN TRADISIONELE INVLOED OP SUID-AFRIKAANSE KUNS.
EKSPRESSIONISME**

7.1 Vergelyk die skilderye in FIGURE 7a en 7b in paragraafvorm. Maak gebruik van die onderstaande opskrifte in die skryf van jou opstel. MOENIE HIERDIE OPSKRIFTE HERSKRYF NIE.

- Hoe die invloed van Duitse Ekspressionisme in beide werke gebruik is
- Die struktuur van die komposisie
- Gebruik van kleur en lyn
- Of 'n Internasionale- of Suid-Afrikaanse partydigheid sigbaar is (8)

7.2 Kies EEN Internasionale en EEN Suid-Afrikaanse Ekspressionistiese kunswerk waarvan jy geleer het die jaar.

7.2.1 Verskaf die titel en naam van kunstenaar by elk. (2)

7.2.2 Bespreek kort en kragtig die mees toepaslike beelde by elk. (4)

7.2.3 Bespreek hoe die meer sigbare stylkenmerke ons help om die betekenis van die kunswerk te verstaan. (4)

7.2.4 Noem die Westerse en Tradisionele Afrika invloed wat sigbaar is in die werk. (2)

[20]

FIGUUR 7a: Edvard Munch, **Vampire**. Olieverf op doek

FIGUUR 7b: Gladys Mgudlandlu, **Xhosa women smoking**, 1970

VRAAG 8**DADA EN SURREALISM**

- 8.1 Noem TWEE hoof doelwitte of stylkenmerke van DADA. (2)
- 8.2 Noem die TWEE hoof vertakkings van Surrealisme. Verduidelik die uiteenlopende stylkenmerke van elk. (6)
- 8.3 Met verwysing tot die visuele bronne en enige ander relevante kunselemente, evalueer die drie kunswerke, FIGURE 8a tot 8c, as voorbeelde van Surrealistiese- of Dada kuns. (12)
- [20]**

FIGUUR 8a: Rene Magritte, **Bottles.**
Olieverf op bottels

FIGUUR 8b: Salvador Dali, **Giraffe**
1937. Olieverf op doek

FIGUUR 8d: Alexis Preller, **Golden Chariot.** Olieverf, goue blare en gips op doek

VRAAG 9**INVLOED VAN TEGNOLOGIE OP KUNS – FUTURISME, DE STIJL EN KUNSVLYT**

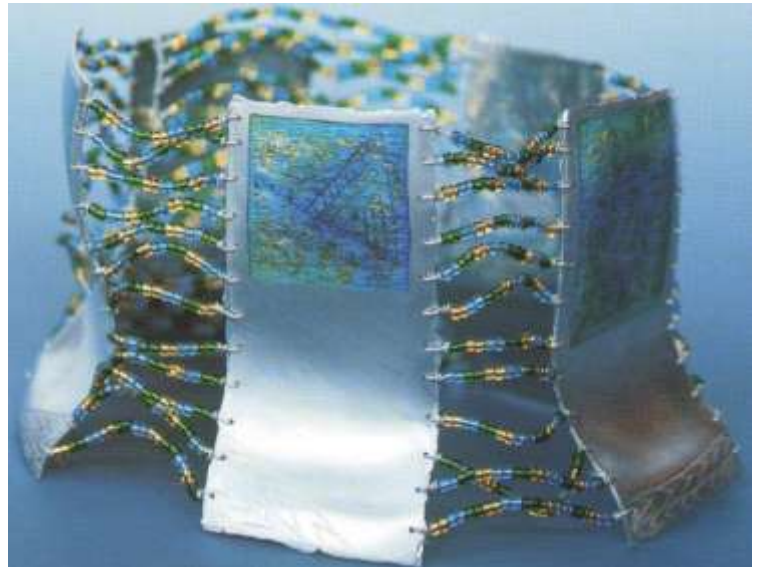
- 9.1 Hoe is Duchamp se werk, FIGUUR 9a, weerspieëlende van beweging in 'n masjien-gedomineerde wêreld. Bespreek kortliks deur te verwys na lyn, vorm en kleur. (6)
- 9.2 Verduidelik FIGUUR 9b in terme van die materiaal wat gebruik is en wat die doel van die werk is. Maak gebruik van kommentaar oor tegnologie wat gebruik was met die vervaardiging en die komposisie van die werk. (4)
- 9.3 Bespreek Piet Modrian se **Card Players** te sien in FIGUUR 9c met verwysing na die onderstaande.
- Onderwerp
  - Lyn, vorm en kleur
  - Diepte en illusie van spasie
  - Styl
  - Komposisie
- (10)

[20]

Woordelys: vitreous = soos glas

FIGUUR 9a: Marcel Duchamp, **Nude Descending a staircase**.
Olieverf op doek

FIGUUR 9b: Beverley Price, **Transfused Silver**,
Vitreous Enamel. 24c goud en glaskrale

FIGUUR 9c: Theo van Doesburg, **Card Players**. Olieverf op doek

VRAAG 10**INTERNASIONALE STYLE EN BAUHAUS**

- 10.1 Definieer die kenmerke wat deur Internasionale Styl beïnvloed is in FIGUUR 10a. (5)
- 10.2 Lewer krities kommentaar oor of die gebou in harmonie is met die omgewing, of nie. (2)
- 10.3 Bespreek die filosofie agter die tipiese “garden” styl. (2)
- 10.4 Bestudeer FIGUUR 10b. Noem EEN verskil asook EEN vergelyking ten opsigte van Internasionale Styl tussen Hector Petersen Museum en Villa Savoye. Lewer kommentaar op wat die tweede gebou eg Suid-Afrikaans maak. (3)
- 10.5 Die Bauhaus skool se doelstellings was om 'n multi-vaardigheids kwalifikasie te verskaf. Elke student het menigte vaardighede aan geleer wat deel was van elke kursus. Kies en bespreek ten minste DRIE voorbeelde van **verskillende** dissiplines wat by die Bauhaus aangebied is. Lewer krities kommentaar op hoe die werk voorbeelde van Bauhaus tradisies is. (8)
- [20]**

FIGUUR 10a: Le Corbusier. Villa Savoye

FIGUUR 10b: Hector Petersen Museum, Johannesburg

TOTAAL: 100